
Pestprotocol

Johannes Calvijnschool
Amersfoort

Alle dingen dan, die gij wilt, dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook also.
Mattheüs 7 vers 12

DEEL I: ALGEMENE INFORMATIE

INLEIDING

Op iedere school, helaas ook op de onze, komt het wel eens voor dat er kinderen gepest worden. Dit document is opgesteld, om samen zoveel mogelijk te voorkomen dat dit gebeurt. En om als leerkrachten één lijn te hanteren in de aanpak van een pestprobleem.

Dit document is besproken in een teamvergadering en is vastgesteld in november 2016. Na vaststelling is het een document dat met enige regelmaat (minimaal eens per 2 jaar) op de agenda van het team staat om te zien of het nog actueel is.

Wat is pesten?

Voor een goede aanpak is het nodig om te weten wat pesten precies inhoudt. Hoe ontstaat het, wie zijn er bij betrokken, welke rol spelen de betrokkenen en hoe is hier invloed op uit te oefenen? De definitie die we hanteren is de volgende:

Pesten is systematisch geweld van een (groep) leerling(en) ten opzichte van een of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat is/zijn om zichzelf te verdedigen.

Geweld kan fysiek, verbaal en psychisch van aard zijn en kan zowel in 'real life' als in de 'online' wereld plaatsvinden.

Bij pesten gaat het meestal om een groepsprobleem. Daarom is het belangrijk dat bij het aanpakken van een peestsituatie aan alle betrokkenen aandacht wordt gegeven: de zondebok, de pester, de meelopers, de leerkracht/school en de thuissituatie.

Pesten op school is een gevolg van de zondeval. Door de zonden zijn wij haters geworden van God en onze naaste. De Heere roept ons echter op om God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. Daarom doen wij er als school alles aan om pesten tegen te gaan.

Aandacht voor pesten

Op teamniveau

- Een van de meest wezenlijke aspecten met betrekking tot het voorkomen van pesten is het pedagogisch klimaat in de school. Daarom bespreken we regelmatig binnen het team hoe er in de school met elkaar wordt omgegaan. Dit betreft zowel de contacten tussen de teamleden onderling als de ontmoetingen tussen leerkrachten en leerlingen en tussen het team en de ouders. Door zichzelf en elkaar te bevragen over hoe respect, aandacht en belangstelling een plaats krijgen in ieders handelen, kunnen ongewenste omgangsvormen aan de kaak worden gesteld. Vaak gaat het hierbij om oog hebben voor kleine dingen.
- Orde en rust in de school. Een goede organisatie en duidelijkheid over regels die gehanteerd worden, voorkomen veel onrust in de school. Daarom zijn een goede schoolorganisatie en een goed klassenmanagement van essentieel belang.

- Kennis over de manier waarop groepsvorming plaatsvindt én hoe deze positief beïnvloed kan worden, vragen aan het begin van het cursusjaar de aandacht.
- Vragen over de manier van omgaan met een specifieke pestsituatie kan de leerkracht bespreken met de collega's, met name met de Intern Begeleider. Gaan de problemen de competentie van de school te boven, dan kan er aan gedacht worden om de schoolbegeleidingsdienst hierover te consulteren.
- Als zich een probleem voordoet, is het goed om dit te melden aan alle teamleden. Elke leerkracht, ook een invaller, kan er dan op gericht zijn (bijvoorbeeld tijdens pleinwacht). Elkaar tot een hand en een voet zijn, krijgt ook hierin gestalte.
- Door de gedragingen van leerlingen goed in het oog te houden, ervaren leerlingen dat er op hen gelet wordt. Dit maakt het lopen van pleinwacht van wezenlijk belang. Als zich steeds incidenten voordoen, kan het nodig zijn dat meerdere leerkrachten in de pauze op het plein aanwezig zijn.
- Het is van belang dat incidenten die zich tijdens de pauze voordoen direct aan de collega's gemeld worden.
- Een van de manieren die preventief werken als het om pesten gaat, is het structureel in de groep met elkaar aandacht besteden aan de sociale vaardigheden van leerlingen.

Op klassenniveau

- Aan het begin van het nieuwe cursusjaar wordt er met de klas een anti-pestprotocol opgesteld (zie voorbeeld bijlage). Zo worden onderlinge gedragsregels vastgesteld. De leerlingen denken mee in het opstellen hiervan. Het gaat om het beschrijven van het gewenste gedrag. Daardoor wordt tegelijk het niet gewenste gedrag als negatief beoordeeld.
- Het belonen van gewenst gedrag geeft de leerlingen inzicht in wat er van hen verwacht wordt. Het geeft hen tevens het gevoel dat ze aan deze verwachtingen kunnen voldoen. Dit kan grote preventieve waarde hebben.
- Het is van groot belang om pesten bespreekbaar te maken. Dit kan pesters en zondebokken enorm opluchten. Vaak is er een grote drempel om over pesten te praten. De taak van de leerkracht is om pesten ter sprake te brengen en los te koppelen van klikken.
- Door gebruik te maken van het Pedagogisch Leerlingvolgsysteem ZIEN! (1-2x per schooljaar, de afname van het sociogram (2x per schooljaar) en de pesttest (2x per schooljaar) komen bepaalde zaken betreffende pesters en slachtoffers ter sprake. Gerichte aanpak van deze problemen is nodig.
- Als pesten zich duidelijk manifesteert in de groep, dient de klas met dit probleem geconfronteerd te worden. Dit kan veelal door de leerkracht worden gedaan. In hevige gevallen kan er een externe deskundige betrokken worden. In geval van specifieke vormen van pesten -te denken valt aan meidenvenijn- kan tevens een specifieke aanpak of training worden ingezet. Zo beschikt de school over materialen voor het geven van (preventieve) training 'Meidenvenijn is niet fijn'. Het verdient aanbeveling dat de eigen groepsleerkracht deze lessen geeft.
- Is het niet mogelijk om op deze manier het pestgedrag van een leerling stop te zetten, dan is het nodig om een passende strafmaatregel te treffen.

Op kindniveau

- Als bekend is dat een leerling gepest wordt, is het belangrijk om, door middel van individuele gesprekken met de leerling, meer informatie te krijgen over wat er daadwerkelijk gebeurt.
- Ook gesprek met 'pesters' kan veel waardevolle informatie opleveren.
- Voor sommige kinderen kan het helpen de pauzeactiviteiten voor te bespreken en zodoende te structureren.
- Er zijn leerlingen bij wie er problemen blijven bestaan, ook als een peestsituatie is opgelost. Het kan bijvoorbeeld zijn dat driftig of teruggetrokken gedrag nog steeds voorkomt. Dit zal veelal vragen om extra hulp.
- Overleg met de ouders van de betreffende leerling kan leiden tot effectieve afspraken over en consequenties op gedrag.

Op ouderniveau

- De school krijgt informatie als er tijdens ouderbezoeken aan de ouders wordt gevraagd hoe de schoolbeleving van hun kind is en welke plaats het volgens hen in de groep heeft. Ook uit de tweejaarlijkse meting 'Sociale Veiligheid' onder ouders en leerlingen van de groepen 5-8 kan de school relevante informatie halen over het klimaat op school en in groepen.
- Op de contactavonden wordt gevraagd naar de schoolbeleving en het welbevinden van het kind.
- Het informeren van ouders over pesten kan ouders handvatten bieden voor de thuissituatie. Bovendien worden zij gemotiveerd om bij het bestrijden van dit probleem samen te (gaan) werken met de school.
- Als zich een peestsituatie voordoet is het goed de betreffende ouders op de hoogte te stellen. Zo kunnen zij hun kind ondersteunen of corrigeren, ter ondersteuning van de maatregelen die op school getroffen worden. Soms is het nodig om de ouders van een hele klas te betrekken bij wat zich in de klas afspeelt.
- Door als school een open oor voor de zorgen van ouders te hebben, als zij vertellen over het gepest worden van hun kind, kan er in peestsituaties sneller gehandeld worden.

Kortom: Pesten vraagt om vaste afspraken waar regelmatig op teruggekomen wordt. Samen zoeken naar oplossingen komt de hele school ten goede.

DEEL II: PRAKTISCHE INFORMATIE

Inleiding

In dit deel van het pestprotocol zijn enkele concrete afspraken geformuleerd, gerelateerd aan hetgeen vermeld is in deel 1 van dit protocol.

Afspraken binnen de school

De vijfsporen-aanpak

Voor de aanpak van pesten hanteren we de vijfsporen aanpak:

- ❖ hulp aan het gepeste kind, in de vorm van adviezen en (in sommige gevallen) van een sociale vaardigheidstraining.
- ❖ hulp aan de pester, in de vorm van adviezen en (in sommige gevallen) van een sociale vaardigheidstraining of cursus omgaan met agressie.
- ❖ hulp aan de zwijgende middengroep, in de vorm van het mobiliseren van deze groep.
- ❖ hulp aan de leerkracht, in de vorm van achtergrondinformatie over het verschijnsel, zoals signalen, oorzaken, gevolgen en concrete aanpakmogelijkheden.
- ❖ hulp aan ouders, in de vorm van achtergrondinformatie en adviezen.

Bovenstaande punten worden hieronder uitgewerkt.

Op teamniveau

- Binnen de teamvergadering kan te allen tijde ruimte worden gevraagd om te spreken over het pedagogisch klimaat van de school. De LZV (leerlingzorgvergadering) leent zich hier het best voor.
- In de klassenbezoeken besteedt de directie aandacht aan het klassenmanagement.
- Specifieke pestsituaties worden besproken met de Interne Begeleider. Dit kan tijdens een geplande consultatie, een groepsbespreking of op andere momenten. Eventueel wordt hulp van de schoolbegeleidingsdienst ingeschakeld.
- Bij problemen op het plein wordt dit zo spoedig mogelijk na de pauze gemeld aan de leerkracht van de betreffende leerling(en).
- In alle klassen wordt een uur per week besteed aan sociale vaardigheden. Deze lessen worden gegeven aan de hand van de methode 'Leefstijl'. Deze methode staat tevens bekend als antipestprogramma. De lessen en thema's kunnen selectief ingezet worden, al naar gelang dat wat er speelt in de groep. De lessen uit de (seculiere) methode worden door de leerkracht tevens in een Bijbels perspectief geplaatst.

Op klassenniveau

- Aan het begin van ieder schooljaar wordt in de onderbouw aandacht besteed aan het thema "omgaan met elkaar" en wordt in de bovenbouw een anti-pestprotocol opgesteld met de kinderen. De bovenbouwleerlingen ondertekenen met elkaar een aantal belangrijke afspraken (zie bijlage).

- Gewenst gedrag wordt zoveel mogelijk benoemd en beloond.
- Pesten wordt bespreekbaar gemaakt in de groep, mede aan de hand van de methode 'Leefstijl'.
- Aan de hand van de uitslagen van het sociogram en de pesttest wordt een gerichte aanpak opgezet voor pesters en zondebokken.
- Als pesten zich duidelijk manifesteert in de groep, wordt de klas met dit probleem geconfronteerd, door middel van bijvoorbeeld een klassengesprek.
- Wanneer pesten door blijft gaan, is het nodig een passende strafmaatregel toe te passen. Dat kan bijvoorbeeld een boekbespreking over een boek met als thema 'pesten' zijn, of het maken van een opstel over de problematiek.

Op kindniveau

- Als een kind gepest wordt, volgen er enkele individuele gesprekken met het kind. Daarbij wordt hoor en wederhoor toegepast.
- Met een leerling die moeilijk contact maakt met anderen kinderen, wordt besproken wat hij in de pauze kan gaan doen. Dit helpt de leerling de pauzeactiviteiten te structureren.
- Als de problemen aanblijven, kan in overleg met de Intern Begeleider, directie en team besloten worden tot advisering een cursus voor Sociale Vaardigheden te gaan volgen.

Op ouderniveau

- Tijdens ieder ouderbezoek wordt gevraagd naar de schoolbeleving van het kind en welke plaats het kind volgens de ouders in de groep heeft.
- Tijdens iedere contactavond wordt gevraagd of ouders thuis vernemen of signalen opvangen dat het kind gepest wordt.
- Ouders worden direct op de hoogte gebracht als zich een pestsituatie voordoet.
- Bij ouders wordt er op aangedrongen om de school in kennis te stellen van pesterijen, waarover zij thuis iets vernemen. Deze oproep staat standaard in de schoolgids.

BIJLAGE I: PESTPROTOCOL ONDERBOUW

Aan het begin van het schooljaar (en indien nodig tussentijds) worden de volgende regels besproken in de groepen 1 t/m 4):

- Doe alleen iets bij een ander kind, wat de ander ook leuk vindt.
- Kom alleen aan een ander, als een ander dat wil.
- We noemen elkaar bij de voornaam.
- Als je boos bent probeer je samen te praten of ga je naar de juf.
- Utlachen, dingen afpakken of andere kinderen buitensluiten is niet leuk, dus dat doen we niet.
- Wanneer je iets vertelt dat echt verkeerd is, is dat geen klikken. Bij klikken vind je het leuk als de ander straf krijgt.
- Deze punten gelden niet alleen op school, maar ook thuis, bij anderen en op straat.
- Kortom: Denk bij alles wat je doet: hoe zou ik het vinden?

BIJLAGE II: PESTPROTOCOL BOVENBOUW

Verklaring

Wij, leerlingen van groep ... van de Johannes Calvijnsschool te Amersfoort, verklaren onderstaande afspraken zoveel mogelijk te zullen houden.

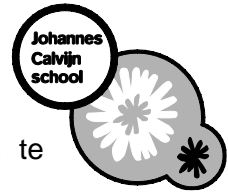
- ☞ We gaan met elkaar om zoals wij willen dat men met ons omgaat.
- ☞ We noemen elkaar alleen bij de voornaam.
- ☞ Als we boos zijn proberen we samen te praten of we gaan naar de juf of meester.
- ☞ We respecteren elkaar, ieder met zijn/haar (eigen)aardigheden.
- ☞ We praten positief over elkaar.
- ☞ We laten niet toe dat anderen gepest worden.
- ☞ Als we pesten signaleren, melden we dit bij de meester of juf, eventueel schriftelijk of anoniem.
- ☞ Een ieder die doorgaat met pesten, wordt gestraft.
- ☞ Klikken is iets over de ander vertellen, omdat je het leuk vindt dat die ander straf krijgt. Wanneer je iets vertelt, dat echt erg is, is dat geen klikken.
- ☞ Kortom: Alle dingen dan, die gij wilt dat u de mensen doen, doet gij hun ook alzo (Mattheüs 7 vers 12).

Handtekening meester/juf:

Handtekeningen leerlingen:

Amersfoort, ... - ... - 20..

Pesttest

Om twee redenen hebben we besloten om ook onderstaande vragen te stellen:

1. De computerversie van het sociogram stelt geen negatieve vragen
2. We willen graag weten wie er pesten en gepest worden.

Hoe doe je het?

- leg aan de kinderen uit wat pesten is. Benadruk het verschil tussen pesten en plagen: plagen is gelijkwaardig: ik plaag jou en jij plaagt mij; je wordt er niet verdrietig van. pesten: een of meer kinderen tegen een kind; het duurt langere tijd. slaan schoppen schelden, maar ook uitsluiten: jij mag niet meedoen.
- zorg ervoor dat de leerlingen in toetsstand zitten als je de vragen laat invullen. Bij groep 1 en 2 zal dit mondeling moeten gebeuren.
- benadruk dat het invullen **anoniem** is.
- het is niet verplicht om twee maal drie namen in te vullen (als kinderen dus vinden dat er amper gepest wordt vullen ze maar 1, 2 of zelfs geen naam in).
- het antwoord 'ik' is niet bruikbaar omdat het blaadje anoniem wordt ingevuld.
- vul het blad samen en doe het stap voor stap, dus: "Schrijf op de naam van het kind waarvan jij denk dat hij zij het meest gepest wordt."
En even later: "Als je denkt dat er nog meer kinderen gepest worden, dan mag je nu de naam van een kind dat ook gepest wordt" enz. Zo stel je dus 6 vragen.

Wat doe je met de ingevulde briefjes?

Neem een cijferlijst. Als een kind als eerste gekozen is heeft hij/zij daarmee 3 punten vul je een 3 achter de naam. Als tweede een 2 als derde een 1.
Tel de punten op. Kinderen die in een klas van 30 kinderen 10 of meer punten behalen kun je als pester beschouwen. Idem, omgekeerd bij gepesten.

Wat inleveren?

De overzichten na afname z.s.m. mailen naar de IB'er.

wie pest er?

- 1.....
- 2.....
- 3.....

wie *wordt* er gepest?

- 1.....
- 2.....
- 3.....